

Bellek bozumu mevsimindeyiz. Bildiğimizi sandığımız geçmişin hatırladığımız gibi yaşanmadığı söyleniyor bize. Resmi tarihten söz etmiyorum, ona kimse inanmıyordu zaten; dünyanın hiçbir yerinde de aslında çoğunluk inanmaz.

Dünyanın her yerinde "sokaktaki adam" diye tanımlanan insanlar olup bitenlerin onlara anlatıldığı gibi olmadığına dair bir şüpheyi içlerinde hep taşırlar. Bu hal, iktidar karşısında hissedilen yetersizlik ve yalnızlık hissinin bileşenidir.

Bir şeyler olmuştur, bir şeyler oluyordur ama işin içinde mutlaka bir iş vardır ve onu bilmeye olanak olmayacaktır. Hiçbir şey görüldüğü gibi değildir ve bu işin içinde bir bityeniği vardır ya da altından bir Çapanoğlu çıkar mutlaka.

Açık despotik iktidarlar ya da liberal demokrasi fark etmez, atomize ederek yalnızlaştırıp güçsüzleştirdiği sokaktaki adamı aslında söylenen her şeyin ardında başka bir gerçek olduğu kuşkularına boğar biteviye. Olup bitene müdahale etme gücünden yoksun olduğunu insanların kafalarına yerleştirmeye de yarar bu durum.

Şehir efsaneleri de bu yapıdan kaynaklanır. İnsanlar resmi açıklamalara inanır gibi görünürlerken kulaktan kulağa aktarılan bilgilere daha çok inanırlar. En komikinden en erotiğine, en korkutucu olanından en akıldışı gibi görüne kadar kulaktan kulağa dolaşan bu 'bilgi'lere her zaman daha çok inanılır. İnsanlar bu bilgilerin gerçekliğine inanmaya hazırdırlar. Hazırdırlar, çünkü içten içe hissettikleri güçsüzlüklerinin, çaresizliklerinin, olup bitene müdahale edememelerinin gerekçesini bulurlar onlarda.

Kulaktan kulağa akan bu bilgi parçacıklarının gerçekliğe tekabül edip etmemelerinin bir önemi yoktur. Zaten dinleyiciler anlatılanların gerçekliğini sorgulamaya kalkışmazlar. İnanmak rahatlatıcı ve sorumluluktan kurtarıcıdır. Ben/ biz ne yapabiliriz ki, diyebilmeyi sağladığından işlevseldirler. Bu toplumsal haberleşme ağı her iktidarın işine yarar. İnsanların akıldışı olduğu apaçık olan bu bilgilere inanmaları, özellikle iktidarın gücüyle ilgili olanlar söz konusu olduğunda bu gücü daha da artırmaya yarar.

İktidar resmi olarak söylediğinin dışında bir de el altından bilgileri dolaşıma sokar. Kahvehanede televizyonda haberleri izleyenler aralarında "bak böyle diyor ama, aslında o olay şöyle olmuş, nerden mi biliyorum, bizim teyze oğlunun bir arkadaşının yakını o toplantıda olanlardan falanın amcaoğluyla arkadaşmış, o falan amcaoğluna anlatmış, o da arkadaşına, o da teyze oğlunun arkadaşına..." diye konuşurlar. O konuşma nerdeyse ışık hızıyla başka yerlerde yapılan benzer nitelikteki başka bilgiler içeren konuşmalarla birleşir, karışır, değişir, dönüşür ve çoğu zaman aynı kahvehaneye yepyeni biçimiyle döner. Bütün bu dolaşan, karışan, değişen bilgilerin ortak yanı, hiçbir şeyin görüldüğü gibi olmadığı, işin içinde başka bir işin olduğu fikridir.

Bu süreç biteviye yinelenerek kendi sözlü tarihini ve belleğini kurar. Artık gerçekte ne olduğunun bir önemi kalmaz, gerçeğin ne işe yarayacağı da belirsizleşir. Bu işlere akıl sır ermez, denilmeyi sağlayan bu süreç sokaktaki insanın kendi yaşadığı zaman dilimini bile yaşadığından farklı hatırlamasına neden olur.

Ne zaman bu işin içinde başka bir iş var söylemi, yaygınlaşıyorsa iktidar savaşlarının kızıştığı ve savaşan güçlerin bellek bozumuna daha çok başvurdukları anlaşılmalıdır.

Yaşadığımız kuşkunun şu kara kışında bellek bozumunun hasadını kendileri toplayabilmek için bellek tarlalarımıza hoyratça dalıp hatıralarımızı daha çok biçmeye çalışacaklar. Hatıralarımızı

koruyabilirsek varlığımızı sürdürebileceğiz. Bu memlekette ne neden olmuştu; kim kime karşıydı; kimleri neden öldürdüler; Doğan Öz kimdi; 1 Mayıs 77, Maraş 78, 12 Eylül, Sivas 93 ve daha ne çok kıyım, cinayet, işkence, idam, suikast kime karşı yapılmıştı? Bu günün iktidarına mı? Bellek bozumundan hatıralarımızı kurtaralım, aman unutmayalım.